

NÄR STOR-UPPSALA FÖDDES

Inkorporeringen av Gamla Uppsala och Bondkyrko kommuner med Uppsala stad fr. o. m. 1 januari 1947 var resultatet av långvariga förberedelser. Frågan om Bondkyrko kommuns inkorporering har varit särskilt segsliten. Överflyttningen av Luthagen till Uppsala stad 1880 var en första inkorporering av del av Bondkyrko kommun. Den 15 november 1907 väcktes den första motionen i Uppsala stadsfullmäktige om inkorporering av hela Bondkyrko socken. Det var dåvarande akademisekreteraren, sedermera borgmästaren Joh. von Bahr som tog upp frågan. Kommunalstämman i Heliga Trefaldighets församling förklarade emellertid att den icke kunde finna att en införlivning skulle medföra några som helst fördelar. von Bahr, som var en framsynt kommunalpolitiker och hade förståelse för stadens ökande behov av markutrymme, arbetade för frågans lösning i flera år utan synbara resultat. Frågan väcktes också ett par gånger, 1917 och 1921, inom Bondkyrko kommun, men först 1942 var en första utredning av de ekonomiska förutsättningarna för en inkorporering klar; den var tillkommen på Uppsala stadsfullmäktiges initiativ. En gemensam framställning från båda kommunerna till Kungl. Kammarkollegium gav till resultat en utredning, som blev slutförd 30 september 1945. Utan stridigheter tillstyrkte kommunalnämnden och kommunalfullmäktige utredningsmannens förslag om inkorporering. 29 mars 1946 blev frågan slutligt avgjord genom Kungl. Maj:ts beslut.

Första gången en inkorporering av Gamla Uppsala var på tal var i Gamla Uppsala kommunalfullmäktige 1931. Det blev avslag den gången liksom följande år. På denna tid fanns inte heller något intresse från Uppsala stads sida. Frågan aktualiserades åter genom att Upplands flygflottilj 1941 förlades till Ärnafältet. Staden ville då endast införliva denna del av kommunen, men fullmäktige i Gamla Uppsala önskade en inkorporering av hela socknen. Genom Kungl. Maj:ts beslut kom hela socknen med undantag av vissa delar i norra delen av kommunen att införlivas med Uppsala stad från

Bild 1. Bondkyrkos och Gamla Uppsalas kommunalfullmäktigeordförande överlämna sina klubbor till Uppsala stadsfullmäktiges ordförande.

1 januari 1947. De undantagna delarna, i socknens norra del, komma genom förnyat beslut att även de införlivas med Uppsala stad från 1 januari 1948.

Inkorporeringen av de båda kommunerna får ses som en naturlig följd av utvecklingen. Stadens bebyggelse har utvecklats både åt norr och söder och sammanväxningen har länge varit ett faktum. Den nu genomförda sammanslagningen medför stora fördelar för båda parterna. De förutvarande landskommunerna får jämnare skatter, och vatten- och avloppsfrågor o. dyl. blir lättare att lösa, medan staden får god och billig tomtmark och förtortssamhällena

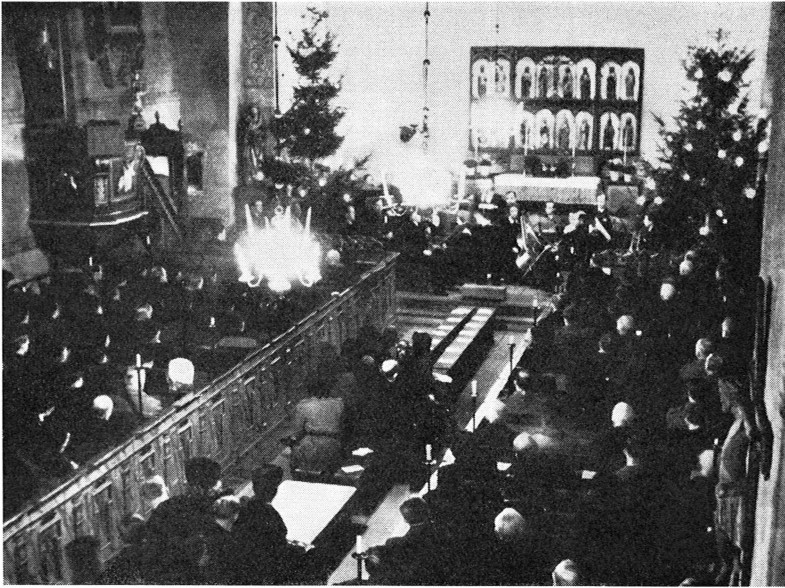

Bild 2. Från högtidligheten i Gamla Uppsala kyrka.

kan planläggas enhetligare. Med inkorporeringen ökades Uppsala stads folkmängd med 8,130 personer till 57,072. Därmed blev Uppsala landets 7:e stad i folkmängdsavseende.

Det är att märka att inkorporeringarna icke påverkar den kyrkliga organisationen.

Inkorporeringen firades med stora festligheter på nyårsaftonen och -natten. På eftermiddagen hölls en högtidlighet i universitets-aulan, till vilken alla som deltagit i det kommunala arbetet i de tre kommunerna inbjudits tillsammans med representanter för olika grupper och organisationer inom samhället. Stadsfullmäktiges ordf. lektor Sven Lide hälsade medborgarna välkomna och landshövding Kjellman höll högtidstalet, i vilket han påvisade hur alla tre kontrahenterna i den stundande föreningen haft sin storhetstid med ledarskap för bygden och hur de nu alla för värdefulla ting med sig i boet. Vad som sker ter sig som en naturlig avslutning på en utveckling, vars begynnelse vi har att söka långt tillbaka i tiderna. Talarren strök under det förpliktande i att vårt rikets ur historisk bemärkelse förnämsta bygd hädanefter skall bära namnet Uppsala. Landshövdingen uttalade till sist ett tack till dem, som varit verk-

Bild 3. Det ståtliga fyrverkeriet över Uppsala slott, då Stor-Uppsala föddes.

samma i det allmännas tjänst inom de båda kommuner, vilkas borgerliga självständighet nu upphörde.

Efter aulahögtiden vidtog den stora folkfest, som arrangerats i stadens regi med Slottet, Carolina och Odinslund som centralpunkter. Deltagarnas antal uppskattades till omkring 25,000 personer, av vilka 14,500 utnyttjade gratisserveringen av kaffe med dopp. Vid 8-tiden anlände de båda fackeltågen från Bondkyrko och Gamla Uppsala. Bondkyrko kommunalfullmäktiges ordförande överskötare G. P. Hjært talade först och överlämnade socknens ordförandeklubba till lektor Lide som en symbol för sammanslagningen. Därefter utfördes samma ceremoni av ordföranden i Gamla Uppsala kommunal-

fullmäktige överlärare Tage Lindberg. Lektor Lide tackade å Uppsala stads vägnar.

Ett praktfullt fyrverkeri, tjärtunnebål och nyårssalut var populära inslag i denna folkfest.

Med anledning av införlivandet med Uppsala stad har båda kommunerna utgivit minnesskrifter. Minnesskriften över Gamla Uppsala har redigerats av Harald Gustafson, Teodor Carlsson, Sten L. Carlsson och Tage Lindberg. Den vill skildra »vardagens trofasta, tålmodiga och hängivna arbete i kommunens tjänst och bidra till att öka kunskapen om det trägna arbete, som av intresserade krafter utförts inom den kommunala självstyrelsens ram». Bondkyrko sockens minnesskrift har författats av Harry Törnquist och Sven Westerman. Skriften har dessutom ett värdefullt bidrag av landsantikvarie Nils Sundquist, som skrivit inledningskapitlet om Bondkyrko sockens äldre historia. För övrigt är boken en hyllning till den kommunala självstyrelsen, en skildring av dess olika organ och verksamhetsgrenar och tillika något av en historik över svenskt självstyre överhuvud.

—k.